

T.B.M.M.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 25 Nisan 2024

Sayı : 4679

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın *Sağlık Bakanı Fahrettin Koca* tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını talep ederim.

Saygılarımla.

Doç. Dr. Gökhan GÜNAYDIN

İstanbul Milletvekili

CHP Grup Başkanvekili

Dünyada birçok kültürde “yemek sonrası” en çok tüketilen içecekler arasında yer alan soda, İsviçre ve Türkiye arasında tartışmalara yol açtı. İsviçre Gıda Güvenliği ve Veterinerlik İşleri Dairesi geçtiğimiz hafta yaptığı açıklama ile yüksek miktarda bor tespit edildiği gerekçesiyle Beypazarı maden suyunun tüketilmemesi uyarısında bulundu. Açıklamada, maden suyunun içinde tespit edilen borun sebep olabileceği sağlık sorunlarına dikkat çekilerek, “Borun fetüsün gelişimi ile doğurganlığı olumsuz etkileyeceği tahmin edilmektedir. Bu nedenle uzun vadede sağlık için risk oluşturduğu göz ardı edilemez” denildi. Doğal maden suyu alanında faaliyet gösteren Beypazarı İçecek Pazarlama AŞ ise iddiaları reddetti. Firma tarafından yapılan son açıklamada, tartışmalara konu olan İsviçre kaynaklı analiz sonuçları paylaşılarak, "Avrupa Birliği (AB) üyesi olmayan İsviçre'de yaşanan bu durum AB ve İsviçre mevzuatının farklılığından kaynaklanmaktadır. Bor değerleri AB standartlarına uygun” ifadelerine yer verildi. Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) içme suyu boruna ilişkin sağlık temelli kılavuz değeri 2,4 mg/L'dir. Bu tip kılavuz değerlerin ülkeden ülkeye değişiklik göstermesi ise ortada tam bir uzlaşma olmadığı anlamına gelmektedir. Dünya Sağlık Örgütü vb. örgütlerin belirlediği değerlerin yeterli koruma sağladığı düşünülebilir. Ancak bu korumanın çocuklar için de geçerli olup olmadığını mutlaka sorgulamak gerekir. Bilimsel çalışmalar toksik kimyasalların çocuklar üzerindeki olumsuz etkilerinin yetişkinlere kıyasla çok daha fazla olduğunu ortaya koymaktadır.¹

İsviçre'nin maden sularında "2" mg/Litre değerinde tespit edilen bor miktarını fazla bularak ürünü piyasadan toplatma kararı alması, Avrupa Birliği'nin bor için koyduğu (1 mg/L) kararını bir kriter olarak kabul ettiklerini gösteriyor. Avrupa Birliği mevzuatında bor için “H360FD: Doğurganlığa zarar verebilir. Doğmamış çocuğa zarar verebilir” ifadesi yer almaktadır. Bu nedenle İsviçre, yerinde bir açıklama ve müdahalede bulunmuştur.

Uzmanlar İsviçre'de alınan kararda üreme sağlığını ve gelişim sürecini bozucu etkileri dikkate almaya yönelik bir düşünsel arka planın bulunduğu ve çocuk sağlığını koruma açısından bunun önemli olduğuna dikkat çekmektedir. Deneysel veriler borun gelişim sürecini olumsuz etkileyen bir toksik madde olduğunu gösteriyor. Ne var ki bu konuda yapılan az sayıdaki insan

¹ <https://artigercek.com/saglik/maden-suyunda-bor-tartismasi-cocuklarda-hormonal-sistemi-olumsuz-etkileyebilir-301489h>

toksisitesi çalışması çoğunlukla erkeklerin üreme sağlığı ile ilgilidir, çocuklarla ilgili çalışmalar son derece azdır.²

Su dahil tüm içeceklerin toksik kimyasal içeriği açısından periyodik kontrollere tabi tutulması şarttır. Bu konuda yetkili ve sorumlu kurum Sağlık Bakanlığı'dır. Ancak İsviçre'nin yaptığı açıklama sonrasında bakanlığımızdan konuya ilişkin herhangi bir açıklama yapılmamıştır.

Bu bağlamda;

1. Doğal maden suyu alanında faaliyet gösteren Beypazarı İçecek Pazarlama AŞ ile konuya ilişkin iletişime geçtiniz mi? İç pazarda tüketime sunulan Beypazarı maden sularının içindeki bor madeni miktarını ölçmeye ve kamuoyundaki endişeleri gidermeye yönelik bir çalışma başlattınız mı?
2. Türkiye'de piyasada satışı olan maden sularındaki bor miktarları ölçülmekte midir? Tespit edilen değerler nedir? Maden sularında borun yanı sıra arsenik miktarı da ölçülüyor mu? Bu ölçümler ve denetimler hangi sıklıkla yapılmaktadır?
3. Maden suyundaki bor miktarının yüksek miktarda olmasının yetişkinlerin yanı sıra bu toksik maddenin çocuklar ve çocuk gelişimi üzerindeki olumsuz etkilerinin araştırılmasına yönelik bakanlığınızın öncelik vereceği/verdiği çalışmalar, projeler var mıdır? Var ise bilimsel veriler kamuoyu ile paylaşılmış mıdır?
4. Ülkemizde hangi gıdalardan ve içeceklerden bor alımının sağlandığı ve alınan bor miktarının tahmini değeri neden bugüne kadar hesaplanmamıştır? Bor maruziyeti nedir ve maden suyu bu maruziyete (özellikle çocuklarda) ne ölçüde katkı yapmaktadır? Bakanlığınızın bu konuya ilişkin bir çalışması var mıdır?
5. Bakanlığınızın, Tarım ve Orman Bakanlığı ile ortak bir çalışmayla sadece bor değil, yiyecekler, içecekler ve solunan hava vasıtasıyla hangi toksik kimyasal maddelere ne ölçüde maruz kaldığımız üzerine ulusal bir veri tabanı oluşturması konusunda bir çalışması var mıdır?

² <https://artigercek.com/saglik/maden-suyunda-bor-tartismasi-cocuklarda-hormonal-sistemi-olumsuz-etkileyebilir-301489h>